

AD INNOCENTII II PRIVILEGIA ET EPISTOLAS

APPENDIX.

ANACLETUS ANTIPAPA.

NOTITIA HISTORICA

(Acta sanctorum Rolland., Conatus chronico historicus ad Catalogum pontificum, in propeleo ad Acta sanctorum Maii.)

« Petrus, natione Romanus, filius Petri Leonis, cardinalis SS. Cosmæ et Damiani, electus a paucioribus anno 1130, 17 Februarii; et in Dominica xxiii, assumpto Anacleti nomine, consecratus; sedit annos vii, menses xi, dies xxii, obiit 7 mensis Februarii, anno 1138, in latebris sine pompa sepultus. »

Occasionem schismatis nemo clarius quam Sugerius abbas his verbis explicat: « Venerandæ memoriæ summo pontifice et universali papa Honorio viam universæ carnis ingrosso, cum Ecclesiæ Romanæ majores et sapientiores, ad removendum tumultum, consensissent, apud S. Marcum et non alibi, et non nisi communiter more Romano, celebrem fieri electionem: qui et assiduitate et familiaritate propinquiores apostolici fuere, timore tumultuantium Romanorum illuc convenire non audentes, antequam publicaretur domini papæ decessus, personam venerabilem, cardinalem de S. Angelo diaconum Gregorium summum eligunt pontificem. Qui autem Petri Leonis parti favebant, ad S. Marcum, pro pacto alios invitantes, convenerunt: dominique papæ morte serius comperta, ipsum eundem Petrum cardinalem presbyterum, multorum et episcoporum et cardinalium et clericorum Romanorum nobilium consensu, rōlive elegerunt. »

Auctor vero Chronici Beneventani successum schismatis sic describit: « Post Innocentium electum, die ipso ad horam tertiam Petrus Portuensis episcopus, Petrum, filium Petri Leonis elegit pro Anacleto, deinde Innocentii illius electionem damnantes, Anacleti pontificis electionem confirmabant. Cumque Leo Frangens-panem, qui partem Innocentii sequebatur, cœpit Romanos cives et fideles suos et amicos hortari ut ejus faverent auxilio. Inde Leo, germanus præfati Anacleti, ærario aperto, totum fere populum Romanum rogavit, ut juxta vires fratris electionem tueretur: quod et factum est. Sicque ab utraque parte graviter civile bellum ævissimum inceptum est. » Tunc, ut scribit noster Chronologus Saxo, « habita est anno 1131 synodus generalis in Quadragesima apud Leodium, presidente papa Innocentio, cum numerosa multitudine episcoporum, abbatum et clericorum diversorum ordinum, præsentem rege Lothario et regina Richisa: ibique ab ipso apostolico et omni Ecclesia inibi collecta excommunicati sunt Petrus Leonis, Conradus et frater suus Fredericus, cum omnibus illis faventibus. Deinde Innocentius papa, iterum collectis ecclesiasticis viris et fidelium turbis, apud Remensem urbem in festo S. Lucæ evangelistæ, generali synodo per aliquot dies præsidebat. »

Cætera huc spectantia apud Baronium lege: solum ad chronologiæ probationem, ex prædicto Chro-

16, sed præcedentium et subsequentium conciliorum canones habet adsimiles. — Animadvertere hic juvat canones illos 17 quos concilio huic ascribunt duo mss. codices, unde a Sirmondo, qui omnium primus illos dedit, deprompti fuerunt, omnes vel fere omnes, ad alterum concilium, quod illud præcessit, Claromontanum ab Innocentio anno præcedenti celebratum, pertinere; id autem constat, primo, quod canon 13, *Si quis suadente diabolo*, etc., et recensetur inter canones Claromontanos a Baluzio vulgatos can. 10, et Claromontano pariter ascribitur a Bernardo Guidonis in libel. De conciliis, et a Ptolemæo Lucensi apud Baluz., in nota ad hoc concilium, legenda in collect. Veneto Labbeana supra paginam 449. Secundo quod fere omnes ii canones, qui Remensi concilio tribuuntur, totidem verbis

inter Claromontanos leguntur; id vero in omnibus canonibus, exceptis 5, 9, 14, animadvertas. Vicissim autem plura sancita fuisse scimus in concilio Remensi, quæ in canonibus hisce, vel nusquam leguntur, ut patet ex summa canonum Remensium, quam ex codice Udalrici supra dedimus; sicut et constat ex epistola LV Innocentii relata in eadem collect., col. 426, in qua pontifex asserit unadatum a se fuisse in concilio Remensi, ut abbatum *obedientiam et professionem* episcopi susciperent, quam sanctionem in canonibus 17 frustra quæras. Censco igitur canones illos 17 collectionem esse canonum ex duplici concilio ab Innocentio in Galliis celebrato Claromontano et Remensi, et forte etiam Leodiensi compactam.

nico, accipe, quod anno 1137, stylo scilicet Northmannorum, « Anacletus, qui sub nomine pontificatus advixit, septimo die stante mensis Januarii mortuus est: qui sedit annis vii, et mensibus xi et diebus xxii. » Quæ verba dum allegat Baronius, pro nobis probat electionem Anacleti non esse factam 14 Februarii (ut ait ipse) sed 17, totoque biduo celatam fuisse Innocentii mortem, donec scilicet in eligendum successorem convenissent suffragia præsentium in palatio cardinalium, et tanquam vivo adhuc pontifice, sed in horas moribundo, cuncta agentium, ad rem occultandam eis qui foris erant. Mortem Anacleti Chronologus Saxo his verbis consignavit, anno prænotato: « Petrus Leonis, qui contra Innocentium papam apostolicam sedem usurpavit, obiit, successoris autem post eum electi nullam facit mentionem, credo, quia fama ejus Alpes non transierit. »

NOTITIA DIPLOMATICA

(Philippus JAFFÉ, *Regesta pontif. Rom.*, p. 599. Berolini, 1851, 4°.)

Sententia Anacleti hæc est: DOMINUS FORTITUDO PLEBIS SUÆ (42, 49).

Bullis ejus subscripserunt:

ep. Portuensis Petrus (4), Joannes (49).

presb. card. tit. S.	Apollinaris.	Crescentius (49, 51).	
»	»	apostolorum.	Gregorius (4).
»	»	S. Balbinæ.	Gregorius (4).
»	»	S. Calixti	Jonathas (4).
»	»	Equitii	Mathæus (49).
»	»	S. Eudoxiæ	Mathæus (39).
»	»	S. Eusebii.	Amatus (45, 46, 49).
»	»	S. Marcelli.	Petrus (4, 49).
»	»	SS. Marcellini et Petri.	Crescentius (45, 45, 46).
»	»	S. Pastoris.	Joannes (4, 45, 46).
»	»	S. Praxedis	Desiderius (4).
»	»	SS. Quatuor coronatorum.	Benedictus (51).
»	»	S. Sabinæ	Comes (4).
»	»		Amatus (51).
»	»	S. martyris Susannæ	Petrus (4, 45).
»	»	S. Vitalis	Lictfredus (4).
»	»		Mathæus (42, 45).
diac. card. S.	Adriani.	Romanus (45, 49, 51).	
»	S. Angeli	Hermannus (4, 51).	
»	SS. Cosmæ et Damiani infra templum Romuli.	Mathæus (48).	
»	SS. martyrum Cosmæ et Damiani.	Pandulfus (48, 51).	
»	S. Eustachii	Gregorius (45, 46).	
»	S. Laurentii.	Rainaldus (45, 46).	
»	S. Luciæ in septa solis.	Silvius (4, 43, 45, 46, 48, 51).	
»	S. Mariæ in Aquiro.	Gregorius (4).	
card. S.	Agathæ Oderisii (48, 50).		
Petrus Pisanus card.	(42).		
Date bullæ sunt p. m.			
Saxonis S. R. E. presb. card. et cancellarii	(4, 39, 42, 43, 44, 45, 46, 48).		
Mathæi S. R. E. presb. card. et cancellarii	(49, 51).		

ANACLETI ANTIPAPÆ EPISTOLÆ ET PRIVILEGIA

I.

Ad archiepiscopos, episcopos, abbates, præpositos et reliquos tam clericos quam laicos per Alamanniam et Saxoniam constitutos.

(Anno 1130, Febr. 24.)

[ÉCCARD, *Corpus hist.*, II, p. 351, ex cod. Udalric., n. 359.]

ANACLETUS episcopus, servus servorum Dei, vene-

B

rabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis, abbatibus, præpositis et reliquis tam clericis quam laicis per Alamanniam et Saxoniam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Ex auctoritate beati Pauli apostoli didicimus, et in nobis ipsis nuper experti sumus, quoniam vere inscrutabilia sunt judicia Dei et investigabiles viæ